

ภัยฉิบสสาร

พญ.สกุณา สัจจอิสริยาวุฒิ

การฉีดสารไม่ว่าจะเป็น ซิลิโคนเหลว พาราฟิน น้ำมันมะกอก เข้าในเนื้อเยื่อร่างกาย ปัจจุบันได้เห็นตัวอย่างที่น่ากลัว จนเป็นที่รู้กันทั่วไปแล้วว่า ถ้ายังรักความสวยงามอย่างแท้จริง ย่อมฉลาดเลือกที่จะ**ไม่ฉีด** เพราะเสี่ยงที่สารจะไหล ดินเชื้อ หรือเนื้อเยื่อผิดปกติต่อเนื่อง ถึงแพทย์ทำการแก้ไขให้ ก็ไม่สามารถทำให้กลับสู่สภาพปกติ

ตามหลักการแล้วสิ่งที่ทดแทนได้ดีที่สุดคือ ใช้เนื้อเยื่อร่างกายตัวเอง เช่น ปลูกเซลล์ไขมัน ผิวน้ำแข็ง กระจก กระจกอ่อน แต่จำเป็นต้องแลกด้วยการเกิดแผล มีโอกาสเกิดผลข้างเคียงในตำแหน่งที่นำเนื้อเยื่อนั้นมา หรือได้มาในปริมาณที่ไม่เพียงพอ

ทางการแพทย์จึงมีการพัฒนาสารสังเคราะห์ ที่สามารถนำมาใช้เพิ่มปริมาตร ที่คุ้นเคยเป็นการนำมาใช้เพื่อความสวยงาม ในชื่อที่เรียกรวมๆว่า **FILLERS** หรือสารเติมเต็ม

สามารถแบ่งให้เข้าใจง่ายๆ เป็น 3 กลุ่ม

1. **สารสังเคราะห์สลายหมด** ผลจากการเติมเต็มได้จากเนื้อเยื่อพังคืดที่มาจากที่ จึงมีข้อบ่งชี้ให้ใช้สำหรับร่องรอยหลุมสิว ร่องตื้นๆ ขนาดเล็ก เพราะถ้ามีความลึกมากหรือขนาดใหญ่ เนื้อเยื่อพังคืดที่เกิดจะไม่มากพอที่จะทำให้เกิดผลตามที่ต้องการ เช่น กลุ่มคอลลาเจน (collagen) และ ไฮยาลูโรนิก แอซิด (hyaluronic acid)

ข้อดี คือ เป็นสารสังเคราะห์ที่เลียนแบบสารในร่างกาย ตัวสารสลายหมดไม่เหลือเป็นสิ่งที่แปลกปลอมตกค้าง

ข้อจำกัด คือ ไม่ได้ผลถาวร และผิวน้ำที่ผ่านการใส่สารดังกล่าว จึงไม่ใช่ผิวน้ำที่มีคุณสมบัติเหมือนผิวน้ำปกติ

ยกตัวอย่าง คนที่เคยฉีดสารเข้าจมูกแล้ว ต้องการเสริมจมูกด้วยซิลิโคนแท้ จะทำให้การผ่าตัดซับซ้อนมากขึ้น และรายละเอียดของรูปทรงไม่ดีเท่ากับที่ไม่เคยฉีดสารใดมาก่อน

2. **สารสังเคราะห์อยู่ยาวนานขึ้นก่อนสลาย** ตามหลักการถือว่าตัวสารจะสลายได้หมดแต่อยู่ยาวนานกว่ากลุ่มแรก แต่ในทางความเป็นจริง มีโอกาสหลงเหลือสารอยู่ในร่างกายได้จากกลไกที่ซับซ้อนของร่างกายเอง ซึ่งทำให้ไม่สามารถสรุปผลในระยะยาวว่าจะมีผลเสียเรื่องอื่นๆตามมาด้วยหรือไม่ ตัวอย่าง ไฮยาลูโรนิก แอซิด (hyaluronic acid) ที่ถูกดัดแปลงในระดับโมเลกุล ทำ

สมาคมศัลยแพทย์ตกแต่งเสริมสวยแห่งประเทศไทย
THE SOCIETY OF AESTHETIC PLASTIC SURGEONS OF THAILAND

ให้สลายช้า หรือมีส่วนผสมของสารสังเคราะห์อื่นๆ

สำหรับรายที่ทำการฉีดสารไปแล้ว ควรเก็บข้อมูลสารไว้ ไม่ว่าจะเก็บขวดสารที่ฉีด หรือขอใบรับรองแพทย์ เพราะในอนาคต หากมีผลระยะยาวใดๆเกิดขึ้น จะได้มีความชัดเจนว่าเกิดจากสารใด

ข้อดีและข้อจำกัด เช่นเดียวกับสารกลุ่มที่ 1

3. **สารสังเคราะห์ไม่สลาย** คุณเหมือนจะเป็นข้อดี แต่ในมุมกลับ ยังไม่มีข้อสรุปเรื่องผลข้างเคียงระยะยาวหลังจากที่อยู่ในร่างกายมนุษย์ จึงไม่มีการรับรองให้นำมาใช้เพื่อความสวยงาม เพราะเมื่อฉีดแล้วสารจะแทรกเข้าไปในเนื้อเยื่อ หากต้องการแก้ไข เป็นเรื่องซับซ้อนและมีโอกาสสูงที่ต้องเอาเนื้อเยื่อปกติออกไปพร้อมกัน เสี่ยงต่อการผิดรูปบริเวณที่ฉีด เช่นเดียวกับการแก้ไขในรายที่ผ่านการฉีดด้วยซิลิโคนเหลวมาก่อน

ข้อคิดก่อนตัดสินใจฉีดสารสังเคราะห์ ที่นอกเหนือไปจากข้อบ่งชี้ที่แนะนำข้างต้น เช่น นำมาฉีดเพื่อเสริมจมูก หรือ ส่วนอื่นๆของใบหน้า

1. ถือว่าเป็นกลุ่มทดลอง ที่จะรอดูผลระยะยาว ถ้าผลออกมาดีถือว่าได้ทำก่อน ถ้าไม่ดีให้ทำใจ หรือจะรอสารที่แพทย์ส่วนใหญ่มั่นใจที่จะบอกผู้มารับการฉีดว่าปลอดภัยสูงมาก และมีทางออกที่จะทำการแก้ไขโดยไม่ซับซ้อน
2. ความพยายามทำให้การเสริมสวยเป็นเรื่องง่าย หลีกเลี่ยงการผ่าตัดผ่านบาดแผล แต่การฉีดด้วยสารสังเคราะห์ ซึ่งไม่ใช่เนื้อเยื่อธรรมชาติ หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะเกิดบาดแผลหรือเชื้อพังผืดที่อยู่ด้านใต้ผิวหนังเช่นกัน ส่งผลต่อการผ่าตัดในอนาคต
3. สารสังเคราะห์เพื่อฉีดจะอยู่ในรูปแบบที่เป็นของเหลวหรือกึ่งของเหลว เป็นเจล มีโอกาสเกิดการไหลหรือเคลื่อนย้ายตำแหน่ง ผลสุดท้ายหรือระยะยาวอาจไม่ใช่สิ่งที่คาดหวัง
4. เนื่องจากเป็นสิ่งแปลกปลอม จะการตอบสนองของร่างกาย ในรายที่มีมากเกินไป จะเกิดเป็นลักษณะก้อน ผิดปกติ เกิดการอักเสบซ้ำซ้อนต่อเนื่อง ผิวหนังบริเวณที่ฉีดตาย หรือติดเชื้อตามมาได้ เหลือทิ้งเป็นร่องรอยที่เห็นจากภายนอก

รูป 1 - ภาพติดตามเพื่อเสริมจมูก 6 ปี เริ่มมีปัญหาผิวหนังบางลง มีเส้นเลือดผิดปกติ และสีผิวเปลี่ยนไป

สุดท้าย มีรายงานผลข้างเคียงที่รุนแรง คือ สารที่ฉีดเข้าไป เกิดหลุดเข้าไปในเส้นเลือดดำ หรือเส้นเลือดแดง เกิดการอุดตันเส้นเลือด ส่งผลทำให้ผิวหนังบริเวณที่เส้นเลือดมาเลี้ยงตาย รวมไปถึงอุดตันเส้นเลือดสำคัญ เช่น ลูกตา ทำให้เกิดปัญหาต่อการมองเห็น หรือตาบอด พบได้น้อย แต่เป็นการสูญเสียที่ร้ายแรงเมื่อเทียบกับเป้าหมายการฉีด จึงเป็นหน้าที่แพทย์ที่ควรมีความเข้าใจกายวิภาคของเส้นเลือดต่างๆบนใบหน้าให้ดีก่อน เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาดังกล่าว